

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Andra kammaren.

Nr 9.

Fredagen den 25 januari.

Kl. 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice tal-
mannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 18 och den 19 innevarande ja-
nuari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsman F. Berggren på grund av akut ledgångsreuma-
tism är förhindrad närvara vid riksdagens sammanträden, intygar.
Stockholm den 24 januari 1918.

Carl Ekelund.

legit. läkare.

§ 3.

herr statsrådet *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts proposi-
tioner:

nr 36, angående användande av allmänna besparingar å rikssta-
tens femte huvudtitel för utförande av minrälsanordningar å ka-
nonbåtarna Rota och Disa;

nr 37, angående användande av behållningar å vissa extra an-
slag till täckande av merkostnad för utförande av ändring å under-
vattensbåten nr 1;

nr 38, angående användande av behållning å vissa extra anslag
till täckande av merkostnad för utförande av ändringsarbeten å min-
fartyget Clas Fleming;

nr 24, angående reglemente för avlöning vid armén på krigsfot
(krigsavlöningsreglemente);

nr 25, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna
besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 26, angående ersättande av vissa förskottsvis utgivna medel;

Andra kammarens protokoll 1918. Nr 9.

nr 27, angående ersättning till professorn H. Sjögren för genom eldsvåda förstörd egendom;

nr 28, angående anläggning av en skjutbana för Norrbottens regemente;

nr 29, med förslag till lag om ändrad lydelse av 15 § i lagen den 2 juli 1915 angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslagen);

nr 31, angående förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.;

nr 32, angående förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnena, använda vid tillverkning av stärkelse;

nr 33, angående förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; och

nr 34, angående förslag till lag, inrefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Dessa propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 4.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till lagutskottet propositionen, nr 23, med förslag till lag om statsdepartementen; samt

till bankoutskottet propositionerna:

nr 6, angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket m. m.;

nr 15, angående rätt till pension för extra provinsialläkaren i Fässbergs distrikt Knut Arkadius Belfrage; och

nr 22, angående pension till avlidne stationskarlen vid statens järnvägar Petter Larsson Linds änka och minderåriga dotter.

§ 5.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord ligande motionerna; och remitterades därvid:

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 30, av herr *Magnusson* i Skövde m. fl.;

nr 31, av herr *Olsson* i Broberg m. fl.;

nr 32, av herrar *Mossberg* och *Osberg*; samt

nr 33, av herrar *Viklund* i Oviken och *Bäckström*;

till bankoutskottet motionerna:

nr 34, av herr *Welin*;

nr 35, av herrar *Lillander* och *Olsson* i Berg; och

nr 36, av herr *Johansson* i Kullersta;

till lagutskottet motionen nr 37, av herr *Osberg*;

till tillfälligt utskott motionen nr 38, av herrar *Fast* och *Svanberg*;

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 39, av herr *Welin*; och

nr 40, av herr *Nilsson* i Kristianstad; samt

till bankoutskottet motionerna:

nr 41, av herr *Edbom*; och

nr 42, av herr *Magnusson* i Tumhult.

§ 6.

Avgåvos följande nya motioner nämligen av:

herr *Hage m. fl.* nr 43, om ändrad lydelse av § 24 i förordningen om landsting;

herr *Leander*, nr 44, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av proportionellt valsätt vid alla val, som förrättas av kommunalstyrelse i stad, landsting och kommunalfullmäktige;

herr *Nylander*, nr 45, om upprättande av avlönade generalkonsulat i brittiska och holländska Indien;

herr *Borggren*:

nr 46, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående uppförande å ordinarie stat av den vid arméns verkstäder eller eljest vid armén anställda, ständigt behövlige civila personal; och

nr 47, om ersättning åt lokomotivreparatören Martin Holmberg för flyttning till annan tjänstgöringsort;

herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.*, nr 48, om höjning av det i statsverkspropositionen begärda anslaget till understöd åt synnerligt skatte-tyngda landskommuner;

herrar *Hage och Werner*:

nr 49, om anslag till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter; och

nr 50, om anslag till boställshus m. fl. husbyggnader vid statens järnvägar;

herr *Hage*:

nr 51, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av fast anställning eller vissa andra förmåner åt personer, som stadigvarande äro sysselsatta med städning och rengöringsarbete hos statens verk och myndigheter;

nr 52, angående beredande av fast anställning eller vissa andra förmåner åt personer, som stadigvarande äro sysselsatta med städning och rengöringsarbete hos riksdagens verk och myndigheter; och

nr 53, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av förbättrad ställning åt vissa å domsagornas kanslier anställda skrivbiträden;

herr *Olofsson*, nr 54, om anslag till fortsättning av inlandsbanan mellan Volgsjön och Gellivare m. m.;

herr *Nilsson* i Kristianstad, nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen i fråga om statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner;

herr *Pettersson* i Södertälje, nr 56, om ändring i grunderna för beviljande av understöd från förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn m. m.;

herr *O. Nilsson* i Örebro m. fl., nr 57, om anslag till uppförande av bostäder vid statens järnvägar;

herr *Engberg*, nr 58, med förslag till förordning angående inskränkningar i fråga om tillverkning och försäljning av rusdrycker;

herr *Röing*, nr 59, om tullfrihet för kalciumkarbid och bariumkarbid;

herr *Leo m. fl.*, nr 60, om ändring i 23 § 1 mom. av förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering;

herr *Törnkvist*:

nr 61, angående beloppen av de för yrkesinspektörsassistenten V. I. Norings samt underinspektören K. E. Karlsson Lindbloms änkor och minderåriga barn av Kungl. Maj:t begärda understöd;

nr 62, om årligt understöd åt förre artilleristen F. A. Hellgren; och

nr 63, om årligt understöd åt hospitalsdrängen O. Borgströms änka;

herr *Borggren*:

nr 64, angående beloppen av de för tre f. d. arbetare vid Borghamns kalkstensbrott av Kungl. Maj:t begärda pensioner; och

nr 65, angående beloppet av den åt förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott W. F. Brandt av Kungl. Maj:t begärda pensionsförhöjning;

herrar *Eronn* och *Werner*, nr 66, om understöd åt vaktkonstapeln P. G. Hofbergs änka och barn;

herr *Johansson* i Kullersta, nr 67, angående beloppet av den för fortifikationsarbetaren S. Petersson av Kungl. Maj:t begärda pension;

herr *Svedberg*:

nr 68, om pension åt förre soldaten J. Stål; och

nr 69, om pension åt förre soldaten A. Floren;

herr *Röing*, nr 70, angående vaktnästaren vid intendenturkåren G. Fallanders rätt till pension;

herr *Bäcklund*, nr 71, om tilläggs pension åt förre stationsförmannen J. P. Sahlgren;

herr *Pehrsson* i Bramstorp, nr 72, om pension åt folkskolläraren Jöns Larsson änka;

herr *Gustafson* i Kasenberg, nr 73, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande omfattningen av bolags jordförvärv inom Dalsland m. m.;

herr *Borg*, nr 74, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag rörande tvångsarrendering av odlingsbar mark och i lägervall liggande odlad jord;

herr *Johansson* i Olstorp, nr 75, angående rätt för efterlevande make att sitta i orubbat bo, då den avlidne maken icke efterlämnat bröstarvingar;

herr *Molin*, nr 76, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående en hela riket omfattande vanhävds slag;

herr *Sommelius m. fl.*, nr 77, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående inrättande av särskilda statsdepartement för handel, industri och sjöfart samt för kommunikationer och allmänna arbeten;

herr *Werner*, nr 78, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående återupptagande av den avbrutna undersökningen rörande bolags jordförvärv och enskilda personers större jordinnehav i mellersta och södra delarna av riket m. m.;

herrar *Igel* och *Mossberg*, nr 79, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i gällande stadga om skjutsväsendet;

herrar *Carlström* och *Osberg*, nr 80, om förhöjt bidrag från allmänna avdikningsanslaget till vissa odlingsföretag m. m.;

herr *Anderson* i Knapasjö m. fl., nr 81, om tilläggsanslag till vissa företag, för vilka bidrag från allmänna avdikningsanslaget beviljats;

herrar *Gustafson* i Kasenberg och *Henrikson*, nr 82, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättring av transportmöjligheterna beträffande torvströ, naturlig gödsel och artificiella gödningsämnen för jordbrukets behov;

herr *Johansson* i Vittinge, nr 83, om anslag till lindring av fraktkostnaderna å järnväg för mejeriprodukter;

herrar *Olsson* i Ramsta och *Osberg*, nr 84, om anslag till säkerställande av arbetskraft vid jordbruket;

herr *Olsson* i Ramsta m. fl., nr 85, om ändring i grunderna för användande av anslaget till rättshjälp åt åbor och lägenhetsinnehavare;

herr *Olsson* i Kollungeröd, nr 86, angående omfattningen av för år 1918 beslutad och för år 1919 ifrågasatt lindring av fraktkostnaderna för kalk och kalkstensmjöl för jordbruket;

herr *Carlson* i Karlshamn, nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 10, angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst;

herr *Jönsson* i Fridhill *m.fl.*, nr 88, om anslag till främjande av Kooperation mellan jordbrukare;

herrar *Jönsson* i Fridhill och *Olsson* i Ramsta, nr 89, angående medgivande för fastighetskreditkassor med flera ekonomiska sammanslutningar för anskaffande av bostäder och fastighetslån av företrädesrätt till lån från vissa statens fonder och institutioner;

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 90, angående beredande av rätt för godkända centralkassor för jordbrukskredit att erhålla lån från pensionsförsäkringsfonden;

herr *Jönsson* i Fridhill, nr 91, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om befrämjande av avsättning av potatisflingor;

herr *Nilsson* i Landeryd *m. fl.*:

nr 92, angående utsträckning av rätten att erhålla premielån för odlingsföretag; och

nr 93, angående ändrade grunder för bidrag från allmänna avdikningsanslaget m. m.;

herr *Sjölander*:

nr 94, angående ändring i villkoren för erhållande av egnahemslån till förvärvande av jordbrukslägenheter;

nr 95, angående ändring i villkoren för erhållande av egnahemslån till förvärvande av bostadslägenheter;

nr 96, om medgivande av tilläggs-lån till statens egnahemslån; och

nr 97, om anslag till egnahemslånerörelsen;

herr *Molin*:

nr 98 med förslag till tillägg till lagen den 5 juli 1907 om enskilda vägar på landet;

nr 99, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om ökning av statsbidraget till kostnaderna för lantmåteriförrättningar;

nr 100, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande och framläggande för riksdagen av förslag till lag angående vintervägar å isen i allmän farled; och

nr 101, om anslag till anordnande och bevakning av till vintervägar å isen i allmän farled hörande broar;

herr *Johansson* i Hässlås, nr 102, om viss ändring i villkoren för lån ur allmänna nyodlingsfonden;

herr *Jönsson* i Boa, nr 103, om ändring i 35 § i lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*, nr 104, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning, och förslag i syfte att jordbruksproduktionen må inriktas på landets självförsörjning;

herr *Holmdahl*, nr 105, om upphävande av 6 § i förordningen om jordägares rätt över vattnet å hans grund och lagrummets ersättande med bestämmelser av annat innehåll;

herr *Lübeck*, nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om inrättande av en statens meteorologisk-hydrografisk anstalt;

herr *Norman m. fl.*, nr 107, om höjning av anslaget till fjäderfäavelns befrämjande;

herr *Pehrsson* i Bramstorp, nr 108, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående grunderna för tilldelning av fodersäd enligt ransoneringsplanen för nästkommande år;

herrar *Johansson* i Olstorp och *Andersson* i Eliantorp, nr 109, angående viss ändring i fråga om sättet för uppbörden av skattefrälseränta;

herr *Zander*, nr 110, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att de hos nationalmuseet deponerade konstalster må i vidsträcktare grad komma folkets bredare lager till godo;

herr *Persson* i Fritorp, nr 111, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åvägabringande av större överskådlighet och ordning beträffande Svensk författningssamling;

herr *Olsson* i Kollungeröd, nr 112, angående straffpåföljden vid förseelse mot gällande föreskrifter om maximipris;

herr *Berg* i Munkfors:

nr 113, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående meddelande av föreskrift om full offentlighet genom noggrann protokollföring vid vetenskapliga experiment på levande djur vid läro- eller forskningsanstalt, som åtnjuter statsunderstöd; och

nr 114, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning, inbefattande vissa villkor för rättighet att utföra vetenskapliga experiment på levande djur vid icke statsundestödda läro- och forskningsanstalter;

herr *Osberg*, nr 115, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande avlösning av nu utgående landskyld; samt

herr *Vennerström m. fl.*:

nr 116, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående provisoriskt rusdrycksförbud; och

nr 117, angående beredande av ersättning åt personer, som be-
rövas sitt arbete till följd av ett provisoriskt rusdrycksförbud, m. m.

Samtliga dessa motioner bordlades på begäran.

§ 7.

Herr statsrådet *Löfgren* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 4, med förslag till lag om häradsrätts sammansättning vid handläggning av vissa mål och ärenden m. m.

Denna proposition bordlades.

§ 8.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:
Att borgmästare A. Rune på grund av sjukdom (karbunkel) är förhindrad att under de närmaste dagarna bevista riksdagens sammanträden, intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 25 januari 1918.

Ernst Hogner,
leg. läkare.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets memorial:

nr 1, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse; och

nr 2, med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Andersson* i Eliantorp under 3 dagar fr. o. m. den 26 jan. och
» *Andersson* i Milsmaden » 4 » » 29 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,38 e. m.

In fidem
Per Cronvall

Lördagen den 26 januari, f. m.

Kl. 11 f. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 innevarande januari.

§ 2.

Härefter yttrade herr vice talmannen:

Vid plenum den 15 januari beslöt kammaren på därom framställt förslag att till finska lantdagen avlåta ett lyckönskningstelegram, och avsände på grund därav talmannen ett telegram, vilket var av följande lydelse:

»Svenska riksdagens andra kammare bringar finska lantdagen sin lyckönskan med anledning av Finlands inträde bland Nordens självständiga stater. Vad det finska folket längtat efter och dess skalder siat om är vordet en levande verklighet. Leve det fria Finland! Daniel Persson, talman.»

Finska lantdagen har på grund av detta telegram beslutat till andra kammaren avlåta följande svarstelegram:

»I anledning av kammarens lyckönskan uttalar lantdagen sin uppriktiga glädje och sänder kammaren sitt djupt kända tack.»

§ 3.

I enlighet med därom den 22 i denna månad fattat beslut skulle nu företagas val av ledamöter och suppleanter i det särskilda utskott riksdagen beslutit tillsätta; och anställdes först val av ledamöter i nämnda utskott.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 91 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 66 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 55 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr vice talmannen *Lindqvist*,
» andra » » *Bärg* i Katrineholm,
» tredje » » *Sävström* och
» fjärde » » *Törnkvist*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jönsson* i Slätåker och
» andra » » *Svensson* i Kompersmåla.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Olsson* i See och
» andra » » *Leander*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr vice talmannen *Lindqvist*,
» *Jönsson* i Slätåker,
» *Olsson* i See,
» *Bärg* i Katrineholm,
» *Svensson* i Kompersmåla,
» *Sävström*,
» *Leander* och
» *Törnkvist*.

Vidare anställdes val av suppleanter.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 92 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 65 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 54 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Gävle,
» andra » » *Karlsson* i Sandviken,
» tredje » » *Hagman* i Stockholm och
» fjärde » » *Eriksson* i Stockholm.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Carlsson* i Solberga och
» andra » » *Magnusson* i Skövde.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Danielsson* och

» andra » » *Eliasson*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Andersson* i Gävle,

» *Carlsson* i Solberga,

» *Danielsson*,

» *Karlsson* i Sandviken,

» *Magnusson* i Skövde,

» *Hagman* i Stockholm,

» *Eliasson* och

» *Eriksson* i Stockholm.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragraf omförmälda valen.

§ 5.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herr *Adelswärd*, nr 118, om skrivelse till Konungen angående revision av gällande bestämmelser om valsättet vid val till andra kammaren och till landsting;

herrar *Borg* och *Tengdahl*, nr 119, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående medgivande av rätt för kommuner att besluta om ersättning till innehavare av kommunala förtroendeuppdrag för mistad arbetsförtjänst m. m.;

herr *Vennerström m. fl.*, nr 120, med förslag till vissa ändringar i vallagen;

herr *Olsson* i Rösta, nr 121, angående vissa ändringar och tillägg i vallagen;

herr *von Sneidern m. fl.*:

nr 122, om anslag till beredande av förhöjda stipendier åt elever vid folkhögskolor;

nr 123, om anslag till beredande av förhöjda stipendier åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter; och

nr 124, om anslag till beredande av ökat understöd åt lantmannaskolorna;

herr *Lindman m. fl.*, nr 125, om höjning av rederilånefonden;

herr *Thore m. fl.*, nr 126, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om restitution av tonnageavgift för år 1917;

herr *Lindman m. fl.*, nr 127, angående upprättande av reguljär ångfärjeförbindelse mellan Sverige och Finland;

herr *Möller m. fl.*, nr 128, om anslag till räntefria lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade men fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter;

herr *Söderhielm m. fl.*:

nr 129, om anslag till komplettering av arméns flygmateriel; och

nr 130, om anslag till fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition till eldhandvapen och kulsprutor;

herrar *Nilsson* i Malmö och *Fast*, nr 131, om anslag till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter;

herr *Ingvarson*, nr 132, angående lönestaten för tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister;

herr *Thore*, nr 133, om anslag till rikets sjömanshus för förbättring av deras understödsverksamhet;

herr *Persson* i Tofta, nr 134, om ändringar i deklaraionsformuläret nr 1 A för uppgifter till ledning vid taxering;

herr *Andersson* i Knäppinge *m. fl.*, nr 135, om fortsatt skattelemdring för socker, tillverkat vid mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags fabriker;

herr *Ander*, nr 136, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av förordningen om krigskonjunkturskatt;

herr *Lithander*, nr 137, om förtydligande i visst avseende av gällande lagstiftning angående partihandel med alkoholhaltiga drycker;

herr *Lovén*, nr 138, om fyllnadspension åt förre stationsmästarren Jöns Petter Henriksson Berg;

herr *Lovén m. fl.*, nr 139, om understöd åt förste postiljonen Johannes Andersson Almén;

herr *Lindley*, nr 140, om årligt understöd åt förre schaktmästarren Nils Johan Lundberg;

herr *Eriksson* i Stockholm, nr 141, om årligt understöd åt förra städerskan Kristina Holmgren;

herrar *Kropp* och *Bärg* i Katrineholm, nr 142, om pensioner åt tolv änkor efter arbetare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori;

herr *Johansson* i Trollhättan, nr 143, om årligt understöd åt sjukskötaren vid Vänersborgs hospital och asyl Karl Herman Karlsson-Kjälls änka;

herr *Lövgren* i Nyborg, nr 144, om understöd åt arbetaren Oscar Nilssons i Grelshbyn änka och minderåriga barn;

herrar *Tengdahl* och *Hildebrand*, nr 145, om utgivande av en uppslagsbok över riksdagens verksamhet;

herr *Kjellberg*, nr 146, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående medgivande av s. k. borgerlig begravning;

herr *Winkler*, nr 147, om godkännande av vissa lagbestämmelser mot användande av mutor och bestickning vid ekonomiska uppgörelser m. m.;

herr *Lübeck m. fl.*, nr 148, om inrymmande åt hyresnämnd av befogenhet att höja hyresbelopp eller avtalat värmebidrag på sådant sätt, att husägares verkliga kostnader för uppvärmning därigenom bliva täckta;

herr *Johansson* i Sollefteå, nr 149, om anslag till understöd åt åbor och lägenhetsinnehavare för vinnande av utredning om och skydd för deras besittningsrätt;

herr *Janson* i Kungsör, nr 150, angående visst medgivande i avseende å fortsatt upplåtelse av arrenderätt till vissa torp och lägenheter under Kungsörs kungsladugård;

herr *Carlsson* i Herrljunga, nr 151, om bidrag av statsmedel till kostnader för torrläggning av torvmossar;

herr *Lindman*, nr 152, om höjning av det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till biblioteksgöromål vid skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt;

herr *Lindman m. fl.*:

nr 153, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande bildandet av kreditinrättningar för jordbruksnäringens behov;

nr 154, om bidrag av statsmedel till kostnaden för täckdikningar; och

nr 155, angående gödselvårdens befrämjande;

herr *Johansson* i Uppmälby, nr 156, om anslag för småbrukspremiering och småbrukares studieresor;

herr *Johansson* i Olstorp, nr 157, om viss ändring i gällande bestämmelser angående jordavsöndring;

herr *Sterne*, nr 158, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om möjliggörande av avsöndringar från utarrenderad kronojord för bildande av egna hem under löpande arrendetid;

herr *Sjöblom m. fl.*, nr 159, om anslag till understöd för uppförande av byggnader å egnahemslägenheter;

herrar *Andersson* i Fiskebäckskil och *Olsson* i Kollungeröd, nr 160, angående bidrag av statsmedel till undervisning i huslig ekonomi för den kvinnliga fiskarbefolkningen;

herr *Rune m. fl.*, nr 161, om anslag till upplysningsverksamhet rörande jakt och jaktvård och därmed samhöriga ämnen samt till en hela landet omfattande jaktstatistik;

herr *Lübeck m. fl.*, nr 162, om anslag till planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering;

herr *von Sneidern*, nr 163, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 10, angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst;

herr *Lovén*, nr 164, om medgivande av rätt för indelt manskap vid Kronobergs regemente att behålla under år 1917 felaktigt utbetalad krigstidshjälp;

herr *Moberger m. fl.*, nr 165, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ökade statsbidrag till kommunernas utgifter för folkskoleväsendet;

herr *Hederstierna m. fl.*, nr 166, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förebyggande av osund spekulation i handel med jordbruksfastigheter;

herr *Lovén*, nr 167, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående skärpning av kompetensfordringarna för personalen vid såväl statens som enskilda järnvägar m. m.;

herr *Månsson i Hagaström m. fl.*, nr 168, angående avveckling av det nuvarande militärförsvaret m. m.;

herr *Söderhielm*, nr 169, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i nu gällande bestämmelser rörande officerares och underofficerares rätt att vid resa å järnväg använda militärbiljett;

herrar *Sterne och Waldén*, nr 170, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av statsmonopol å tillverkning och import av socker;

herr *Ingvarson m. fl.*, nr 171, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utfärdande av ett provisoriskt rusdrycksförbud; samt

herr *Johansson i Sollefteå m. fl.*, nr 172, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående inställande av militärövningarna tills vidare under år 1918.

Samtliga dessa motioner blevo på begäran bordlagda.

§ 6.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att talmannen i riksdagens andra kammare Daniel Persson i Tällberg på grund av hjärtsvagheter (insufficiencia cordis) är i behov av vila från riksdagsarbetet under den närmaste tiden intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 26 jan. 1918.

Edv. Laurent,
leg. läkare.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12,3 e. m. för att åter sammanträda kl. 7 e. m., då enligt utfärdat anslag detta plenum komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 26 januari, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet; och leddes förhandlingarna därvid av herr vice talmannen.

§ 1.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionerna:

nr 36, angående användande av allmänna besparingar å riksstatens femte huvudtitel för utförande av minrälsanordningar å kanonbåtarna Rota och Disa;

nr 37, angående användande av behållningar å vissa extra anslag till täckande av merkostnad för utförande av ändring å undervattensbåten nr 1;

nr 38, angående användande av behållning å vissa extra anslag till täckande av merkostnad för utförande av ändringsarbeten å minfartyget Clas Fleming;

nr 24, angående reglemente för avlöning vid armén på krigsfot (krigsavlöningsreglemente);

nr 25, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 26, angående ersättande av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 27, angående ersättning till professorn H. Sjögren för genom eldsvåda förstörd egendom; och

nr 28, angående anläggning av en skjutbana för Norrbottens regemente;

till lagutskottet propositionen, nr 29, med förslag till lag om ändrad lydelse av 15 § i lagen den 2 juli 1915 angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslagen);

till bevillningsutskottet propositionerna:

nr 31, angående förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.; och

nr 32, angående förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 33, angående förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; och

nr 34, angående förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst; samt

till lagutskottet propositionen, nr 4, med förslag till lag om häradsrätts sammansättning vid handläggning av vissa mål och ärenden m. m.

§ 2.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord ligande motionerna; och remitterades därvid:

till konstitutionsutskottet motionerna:

nr 43, av herr *Hage m. fl.*; och

nr 44, av herr *Leander*;

till statsutskottet motionerna:

nr 45, av herr *Nylander*;

nr 46 och 47, av herr *Borggren*;

nr 48, av herr *Olsson i Ramsta m. fl.*;

nr 49 och 50, av herrar *Hage* och *Werner*; och

nr 51, av herr *Hage*;

till bankoutskottet motionen nr 52 av herr *Hage*;

till statsutskottet motionerna:

nr 53, av herr *Hage*;

nr 54, av herr *Olofsson*;

nr 55, av herr *Nilsson i Kristianstad*;

nr 56, av herr *Pettersson i Södertälje*; och

nr 57, av herr *O. Nilsson i Örebro m. fl.*;

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 58, av herr *Engberg*;

nr 59, av herr *Röing*; och

nr 60, av herr *Leo m. fl.*;

till bankoutsittet motionerna:

- nr 61—63, av herr *Törnkvist*;
- nr 64 och 65, av herr *Borggren*;
- nr 66, av herrar *Eronn* och *Werner*;
- nr 67, av herr *Johansson* i Kullersta;
- nr 68 och 69, av herr *Svedberg*;
- nr 70, av herr *Röing*;
- nr 71, av herr *Bäcklund*; och
- nr 72, av herr *Pehrsson* i Bramstorp;

till lagutskottet motionerna:

- nr 73, av herr *Gustafson* i Kasenberg;
- nr 74, av herr *Borg*;
- nr 75, av herr *Johansson* i Olstorp;
- nr 76, av herr *Molin*;
- nr 77, av herr *Sommeliuss m. fl.*; och
- nr 78, av herr *Werner*;

till jordbruksutskottet motionerna:

- nr 79, av herrar *Igel* och *Mossberg*;
- nr 80, av herrar *Carlström* och *Osberg*;
- nr 81, av herr *Anderson* i Knapasjö *m. fl.*;
- nr 82, av herrar *Gustafson* i Kasenberg och *Henrikson*;
- nr 83, av herr *Johansson* i Vittinge;
- nr 84, av herrar *Olsson* i Ramsta och *Osberg*;
- nr 85, av herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.*; och
- nr 86, av herr *Olsson* i Kollungeröd;

till särskilda utskottet motionen nr 87, av herr *Carlson* i Karls-
hamn;

till jordbruksutskottet motionen nr 88, av herr *Jönsson* i Frid-
hill *m. fl.*;

till bankoutsittet motionen nr 89, av herrar *Jönsson* i Fridhill
och *Olsson* i Ramsta;

till jordbruksutskottet motionerna:

- nr 90, av herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*;
- nr 91, av herr *Jönsson* i Fridhill;
- nr 92 och 93, av herr *Nilsson* i Landeryd *m. fl.*;
- nr 94—97, av herr *Sjölander*; och
- nr 98—100 av herr *Molin*;

till statsutskottet motionen nr 101, av herr *Molin*;

till jordbruksutskottet motionerna:

- nr 102, av herr *Johansson* i Hässlås;
- nr 103, av herr *Jönsson* i Boa;
- nr 104, av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*;
- nr 105, av herr *Holmdahl*;
- nr 106, av herr *Lübeck*;

nr 107, av herr *Norman m. fl.*; och
nr 108, av herr *Pehrsson* i Bramstorp;
till tillfälligt utskott motionerna:
nr 109, av herrar *Johansson* i Olstorp och *Andersson* i Elian-
torp;
nr 110, av herr *Zander*; och
nr 111, av herr *Persson* i Fritorp;
till lagutskottet motionen nr 112, av herr *Olsson* i Kollungeröd;
till tillfälligt utskott motionen nr 113, av herr *Berg* i Munkfors;
till lagutskottet motionen nr 114, av herr *Berg* i Munkfors; samt
till tillfälligt utskott motionerna:
nr 115, av herr *Osberg*; och
nr 116 och 117, av herr *Vennerström m. fl.*

§ 3

Härefter föredrogs vart för sig och lades till handlingarna bankoutskottets memorial:

nr 1, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse;

nr 2, med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

§ 4.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herr *Hage m. fl.*, nr 173, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om ändringar i den proportionella valmetoden vid riksdagsmannaval;

herr *Persson* i Fritorp, nr 174, angående ändring i förordningen om landsting, avseende att betrygga landstingsmannavalens å landsbygden förrättande i behörig ordning;

herr *Bengtsson* i Norup:

nr 175, om tillhandahållande kostnadsfritt eller till statens självkostnadspris av valkuvert för riksdagsmannaval; och

nr 176, om tillhandahållande kostnadsfritt eller till statens självkostnadspris av valkuvert för landstingsmannaval;

herr *Hildebrand*, nr 177, om bidrag av statsmedel till inrättande och upprätthållande av Nobelinstitutet;

herr *Molin m. fl.*, nr 178, om anslag till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende;

herr *Eriksson* i Grängesberg *m. fl.*:

nr 179, om ändrad lydelse av § 10 i instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken; och

nr 180, om dyrtidstillägg till vissa pensionstagare enligt lagen om allmän pensionsförsäkring;

herrar *Hansson* i Gårda och *Sjöström*, nr 181, om uppförande i Göteborg av arbetarbostäder för telegrafverkets räkning;

herr *Hallen*:

nr 182, angående villkoren för erhållande av bidrag av anslaget till understöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner; och

nr 183, om bidrag av statsmedel till fortsatt utgivande av »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium»;

herr *Olsson* i Kollungeröd *m. fl.*, nr 184, om utbyggande av Ödsmåls hållplats å bohuslänska längdbanan till mindre godsstation;

herrar *Johansson* i Trollhättan och *Borg*, nr 185, om anslag till uppförande av bostäder för personal vid statens vattenfallsverk;

herrar *Borggren* och *Sjöström*, nr 186, om understöd åt arbetslösa bageri- och konditoriarbetare;

herr *Berg* i Munkfors *m. fl.*, nr 187, om anslag till Svenska freds- och skiljedomsföreningen;

herr *Ericson* i Funäsdalen *m. fl.*, nr 188, om tullfrihet för tryckpapper;

herr *Mansson* i Hagaström *m. fl.*, nr 189, om tullfrihet för malen och omalen spannmål;

herrar *Danielsson* och *Anderson* i Knapasjö, nr 190, om vissa ändringar i grunderna för beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatt;

herr *Hamrin m. fl.*, nr 191, om utsträckt progression vid beräkningen av inkomst- och förmögenhetsskatt;

herr *Pettersson* i Södertälje:

nr 192, om pension åt snickaren Nils Jonsson Qvarnström;

nr 193, om årligt understöd åt lotsförmannen Frans August Ögrens änka; och

nr 194, om årligt understöd åt revisorn Justus Myhrmans änka;

herr *Lovén*, nr 195, rörande dispositionen av vissa enligt lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar erlagda pensionsavgifter;

herr *Leander*, nr 196, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 11, angående krigstidstillägg under år 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst;

herr *Hallén*, nr 197, om årligt understöd åt stationsinspektoren Johan Alfred Carlborgs änka;

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 198, om medgivande av vissa principiella förmåner åt fastighetskreditkassor med i motionen angivet program *m. m.*;

herr *Johansson* i Gäre, nr 199, om pension åt arbetaren Johan Alfred Ståhlberg;

herr *Svensson* i Betingetorp, nr 200, om pension åt förre gångpostföraren och lantbrevbäraren Jonas Lilja;

herr *Welin*:

nr 201, om pension åt förre soldaten Karl August Blomgren; och
nr 202, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändrad lydelse av 10 § i reglementet för dövstumslärarnas pensionsanstalt;

herr *Berg* i Munkfors, nr 203, om pension åt soldaten August Mörk;

herr *Werner m. fl.*, nr 204, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om åvägabringandet av en social arrendelagstiftning;

herr *Helger m. fl.*, nr 205, med förslag att lagen om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna må bli gällande jämväl för Värmlands län;

herr *Vennerström*, nr 206, om ändrad lydelse av § 23 i lagen om arrende å viss jord å landet inom Norrland och Dalarna;

herr *Johansson* i Sollefteå *m. fl.*, nr 207, om upphävande av 10 kap. 14 § strafflagen;

herr *Anderson* i Knapasjö, nr 208, om viss ändring i lagen angående handelsregister, firma och procura;

herr *Bengtsson* i Norup:

nr 209, om stadgande av viss skyldighet för ägare eller innehavare av skogbärande mark, som gränsar till annans åker; och

nr 210, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående framflyttande av straffbarhetsåldern;

herr *Åkerlund*, nr 211, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående inskränkning i aktiebolags rätt att besitta och förvärva jordegendom;

herr *von Sneidern m. fl.*:

nr 212, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för vanhävdad jords brukning;

nr 213, om ändrad lydelse av 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 214, om höjning av anslaget för bidrag till vägunderhållet på landet; och

nr 215, om ändring i mom. 2 andra stycket av gällande allmänna villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslånerörelse;

herr *Magnusson* i Skövde, nr 216, om anslag till Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund;

herrar *Andersson* i Grimbo och *Olsson* i Kullenbergstorp, nr 217, om ändring i villkoren för statsbidrag till mindre fiskehamnsbyggnader;

herr *Vennerström m. fl.*:

nr 218, om anslag till anordnande å statens mark av självständiga småbrukshemman med längre tids trygghad besittningsrätt; och
nr 219, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillsättande av en jordkommission med närmare angivet uppdrag;

herrar *Bäcklund* och *Lovén*, nr 220, om vissa åtgärder till befrämjande av rapsodling;

herrar *Olsson* i Ramsta och *Andersson* i Milsmeden, nr 221, om anslag för bidrag till kostnader för nyodlingar;

herr *Olsson* i Norrhyttan *m. fl.*, nr 222, om anslag till understöd åt Sveriges åboförbund;

herr *Anderson* i Råstock, nr 223, om höjning av det utav Kungl. Maj:t begärda anslaget till fåravelns befrämjande;

herr *Olsson* i Berg, nr 224, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tilldelande av premier åt vissa jordbruksarbetare;

herr *Andersson* i Knäppinge *m. fl.*, nr 225, om anslag till förundersökningar och utarbetande av arbetsplaner för vissa fiskehamnar;

herr *Thore m. fl.*, nr 226, med förslag till stat för statens hydrografisk-klimatiska anstalt *m. m.*;

herr *Bogren*, nr 227, om anslag till nyodlingar och avdikningar;

herr *Hagman* i Stockholm, nr 228, om krigstidstillägg till förut uppburen ersättning eller annat understöd åt arbetslösa tobaksarbetare;

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 229, om krigstidstillägg och krigstidshjälp åt postförare å landsvägslinjer och lantbrevbärare;

herr *Werner m. fl.*:

nr 230, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i § 13 i ordningsstadgan för rikets städer; och

nr 231, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i § 10 i instruktionen för landshövdingarna;

herr *Lübeck m. fl.*, nr 232, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående inrättande av en professur i statistik och folkhushållslära vid tekniska högskolan;

herr *Persson* i Norrköping *m. fl.*, nr 233, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av en samverkan mellan stat och kommun för övertagande av skyldigheten att bekosta skolmateriel för barn i folk- och småskolan;

herr *Öberg*, nr 234, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt jordbruket av bättre tillgång på arbetskraft genom medgivande i större utsträckning åt värnpliktige av ledighet från vapentjänst;

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 235, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i nu tillämpat förfarande vid anställande av postförare å landsvägslinjer och lantbrevbärare; -

